

Maatschappelijke stages: een schat aan ervaringen

Jongerenpanel Maatschappelijke Stages

Maatschappelijke stages: een schat aan ervaringen

Jongerenpanel Maatschappelijke Stages

November 2007

Voorwoord

Jongeren hebben natuurlijk een mening over zaken die in de Nederlandse samenleving spelen. Toch komen zij in het publieke debat op radio, tv en in kranten maar weinig aan het woord. Misschien doordat zij zich steeds minder organiseren in organisaties en verenigingen. Daardoor zijn ze moeilijker te vinden en kunnen ze vaak ook niet namens andere jongeren spreken.

De Sociaal-Economische Raad (SER) vindt het belangrijk dat jongeren meepraten over de vragen waar de samenleving voor staat. De SER is een adviesorgaan waarin vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties en vakcentrales en onafhankelijke deskundigen (kroonleden) samen nadenken over thema's als bijvoorbeeld jeugdwerkloosheid, arbeidsongeschiktheid en participatie. De regering vraagt de SER geregeld om advies over hoe bepaalde problemen het best kunnen worden opgelost.

Eén van de onderwerpen die op dit moment hevig in de aandacht staan, is de maatschappelijke stage. Bij uitstek een onderwerp waar jongeren over mee moeten praten, vindt de SER. Daarom heeft de SER een aantal jongeren gevraagd om een Jongerenpanel te vormen en er samen over na te denken hoe die maatschappelijke stage eruit zou moeten zien. In het panel zitten vier jonge werknemers, vier jonge werkgevers en vier onafhankelijke leden plus een voorzitter.

Inmiddels heeft het Jongerenpanel een rapport gemaakt met een duidelijke visie op de maatschappelijke stage. Dit rapport is naar het kabinet en de Tweede Kamer gestuurd. Maar het Jongerenpanel wil zijn visie graag breder bekendmaken: ook bij jongeren, scholen, vrijwilligersorganisaties en andere organisaties die maatschappelijke stagiairs ontvangen. Daarom is deze brochure gemaakt. De brochure bevat de hoofdlijnen van het advies van het panel. Ter inspiratie komen ook verschillende stagiairs, scholen en stageaanbieders aan het woord over de eerste try-outs.

Wij wensen iedereen veel plezier en voldoening bij hun maatschappelijke stage!

Alexander Rinnooy Kan, voorzitter SER

Tamim Chébtî, vice-voorzitter Jongerenpanel

8
Zorgstage

18
Stage via bedrijf

12
Groenstage

22
Sociale stage

16
Sportstage

Inhoud

1 - Een ervaring
voor álle scholieren

6

11
4 - De inzet
verplicht, maar naar
eigen keus ingevuld

2 - Het kabinet
de plannen
in het kort

7

14
5 - De organisatie
begeleiding en
waardering maken
het verschil

3 - Een bijdrage
open blik naar
de samenleving

10

20
6
• Samenstelling
Jongerenpanel
• Samenvatting
• Websites

1 - Een ervaring

voor alle scholieren

Het plan was er al een tijdje, maar binnenkort komt het er echt van: scholieren in het voortgezet onderwijs gaan allemaal stage lopen. Niet als voorbereiding op een beroep of als leerstage, maar om iets bij te dragen aan de samenleving. Jongeren doen onbetaald iets goeds voor de maatschappij. En die ervaring is belangrijk om mee te maken.

De invoering van de maatschappelijke stage heeft nogal wat voeten in de aarde. Alleen al als je bedenkt dat elk jaar minstens 195.000 scholieren een stageplek gaan zoeken. Bij vrijwilligersorganisaties, instellingen voor zorg en welzijn, organisaties voor sport, natuur en milieu, kunst en cultuur, goede doelen en politieke organisaties. Iedere scholier moet een passende plek kunnen vinden.

Voor jongeren kan een maatschappelijke stage een interessante ervaring opleveren met een voor hen onbekend onderdeel van de samenleving. Voor scholen betekent het een extra taak in de begeleiding van scholieren en in de samenwerking met vrijwilligersorganisaties. Voor stageaanbieders betekent het dat ze iemand binnenkrijgen die met een frisse blik rondkijkt en wellicht een handje kan helpen.

Maar hoe zorgen we ervoor dat iedereen een plek krijgt? Wat moeten jongeren er zelf voor doen? Hoe kunnen scholen en organisaties zich op de stages voorbereiden en hoe gaan ze de jongeren begeleiden? Hoeveel tijd neemt een stage in beslag en moet dat binnen of buiten schooltijd gebeuren? Al die vragen moeten beantwoord zijn voordat de maatschappelijke stage een vast onderdeel wordt van het schoolprogramma.

Het Jongerenpanel heeft over al die vragen nagedacht én een eigen mening geformuleerd. Want jongeren weten wel wat ze willen.

Elk jaar zoeken minstens 195.000 scholieren een stageplek

2 - Het kabinet

de plannen in het kort

Het kabinet wil dat alle jongeren die in het schooljaar 2007-2008 met het voortgezet onderwijs beginnen een maatschappelijke stage gaan doen.

De laatste jaren hebben al ruim 480 scholen met maatschappelijke stages geëxperimenteerd. Veel scholen hebben er dus al ervaring mee opgedaan. Die experimenten zijn zo goed bevallen, dat het kabinet heeft besloten de stage op alle scholen voor voortgezet onderwijs in te voeren. Daarvoor is tot 2011 een bedrag oplopend tot ruim 144 miljoen euro uitgetrokken, want de begeleiding en organisatie van al die stages kosten natuurlijk tijd en dus geld.

De maatschappelijke stage valt onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), maar er zijn ook diverse andere bewindslieden bij betrokken, zoals minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en minister Rouvoet van Jeugd en Gezin (J&G). Het voorstel van het kabinet wordt binnenkort behandeld in de Tweede Kamer. In dat debat komen ook de adviezen en reacties van scholen, jongeren en organisaties op tafel, en dus ook het rapport van het Jongerenpanel. Dat kan betekenen dat het voorstel van het kabinet nog wordt aangepast.

Leerlingen moeten vooral eerst zelf moeite doen om een stageplek te vinden

Wat wil het kabinet precies?

Het kabinet wil dat alle jongeren kennis maken met en een (onbetaalde) bijdrage leveren aan de samenleving.

Hoe wordt dat geregeld?

- 1 vanaf het schooljaar 2010-2011 hebben alle scholieren die van het voortgezet onderwijs komen een maatschappelijke stage gedaan;
- 2 de stage is verplicht voor alle scholieren en duurt minimaal 72 uur;
- 3 de school mag zelf beslissen of een stage binnen of buiten schooltijd valt;
- 4 in een stagecontract tussen scholier, school en stageaanbieder worden de begeleiding en aansprakelijkheid geregeld;
- 5 aan de inhoud van de stage worden geen eisen gesteld, behalve dan dat het nadrukkelijk niet de bedoeling is dat het een beroepsgerichte stage wordt. Of dat stagiairs worden ingezet als goedkope arbeidskrachten;
- 6 de scholier moet vooral eerst zelf moeite doen om een stageplek te vinden; de school, ouders of een andere partij helpen alleen als de scholier steun nodig heeft;
- 7 de school zorgt voor de voorbereiding van de stage, de stageaanbieder zorgt voor begeleiding op de werkplek; de meeste scholieren zullen maar weinig begeleiding nodig hebben. En anders zijn de werkzaamheden misschien toch niet zo geschikt voor een maatschappelijke stage;
- 8 scholen kunnen gebruik maken van lokale steunpunten voor vrijwilligerswerk of commerciële bemiddelaars;
- 9 in het schooljaar 2007-2008 starten verschillende pilotprojecten. Aan het eind van het schooljaar 2008-2009 is er een officieel evaluatiemoment waarin vooral wordt gekeken naar de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en het maatschappelijk rendement van de maatschappelijke stage.

Zorgstage

Jump Koch, stagecoördinator Holland College vmbo Naaldwijk:
“De helft van de scholieren regelt zelf een stageplek”

“De populairste sector voor een maatschappelijke stage is de zorg. Die sector is al heel erg ingesteld op vrijwilligerswerk. Scholieren organiseren bijvoorbeeld een bingomiddag of een verjaardagsfeest in een verzorgingstehuis. Een groepje van negen scholieren is net begonnen aan een project voorlezen voor dementerenden. Eén keer in de week gaan ze met z'n drieën naar een woongroep in Den Haag om daar voor te lezen.

De scholieren zijn over het algemeen heel positief over de stages. Ze maken nieuwe dingen mee, ze leren iets voor anderen te doen, ze krijgen beter inzicht in hoe de maatschappij werkt. Je merkt dat ze daar van groeien. Het blijkt erg belangrijk voor de scholieren om stage-ervaringen met hun mentor na te bespreken, zodat ze hun ervaringen kwijt kunnen.

Wij hebben jaarlijks zo'n 265 scholieren die een stageplek nodig hebben. De helft van de scholieren regelt zelf een stageplek. De meesten hebben een breed netwerk van familie, burens en kennissen. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk levert 30 procent van de stageplekken en 20 procent van de stages regelen wij zelf, voor een deel in eigen huis.

Een stage valt bij ons in principe niet in schooltijd, maar in de vrije tijd. Dat vinden wij een belangrijk element: je doet in je eigen tijd iets goeds voor de samenleving.”

Romy Damen en Thalita Steevensz, Holland College vmbo Naaldwijk:
“De stage helpt jongeren om zich ergens aan te melden als vrijwilliger”

Op het Holland College in Naaldwijk moeten de scholieren twee stages lopen. Daar kunnen ze drie punten mee verdienen.

Romy: “Een van mijn stages was een uitwisselingsproject met scholieren uit Spanje. We zijn naar het bejaardentehuis gegaan om te helpen koffie schenken. In Spanje kennen ze helemaal geen vrijwilligerswerk, voor die jongeren was dat helemaal nieuw. Ik vond het voor mezelf een iets minder leuke stage, omdat ik eigenlijk niet zoveel met bejaarden heb. Ik heb meer met kinderen. Later wil ik lerares worden. Daarom zit ook in de leiding bij Scouting, daar leid ik een groep Bevers.”

Romy en Thalita kozen samen voor een stage bij Street Action, een sportprogramma voor kinderen die niet op een sport zitten. “Eén keer in de week krijgen ze in een sporthal in hun buurt anderhalf uur gymles. Die gymles wordt gegeven door begeleiders en een aantal vrijwilligers. Wij hebben drie keer meegeholpen, de vierde keer mochten we zelf een les in elkaar zetten.”

Thalitha: “Ik wou er nog wel langer blijven, maar dat was niet echt nodig, want ze hadden genoeg vrijwilligers. Ik denk dat de maatschappelijke stage jongeren helpt om zich ergens aan te melden als vrijwilliger. De meesten doen het niet zomaar uit zichzelf, maar nu weet je dat je gewoon met een organisatie kunt bellen. We zitten dit jaar in het examenjaar. Daardoor heb ik nu even wat minder tijd, maar ik hoop later zeker vrijwilligerswerk te gaan doen.”

3 - Een bijdrage

open blik naar de samenleving

Het doel van de maatschappelijke stage moet volgens het Jongerenpanel zo ruim en open mogelijk zijn:

Jongeren laten ervaren wat het is om een bijdrage te leveren aan de samenleving.

Een scholier mag zijn of haar stage – in overleg met school – naar wens invullen. Het belangrijkste is dat de scholieren door hun stage een bredere kijk krijgen op de samenleving. Een stage brengt scholieren in contact met delen van de samenleving waarmee ze doorgaans niet zelf in contact komen, zoals de ouderenzorg of de natuurbescherming. Het is ook mogelijk om een stage in het buitenland te doen bij een vrijwilligersproject aldaar.

Er zijn al heel wat onderzoeken gedaan naar wat jongeren en scholen zelf willen met een maatschappelijke stage. Daar kwam uit naar voren dat jongeren het vooral belangrijk vinden om andere mensen te helpen, nieuwe mensen te leren kennen en nieuwe vaardigheden te leren. Scholen zien een stage als een unieke leerervaring, als een kennismaking met vrijwilligerswerk en een middel om sociale vaardigheden te leren.

Het Jongerenpanel ziet de maatschappelijke stage niet zozeer als vrijwilligerswerk, maar als maatschappelijke inzet. Het mag best vrijwilligerswerk zijn, maar als een stagiair los van een vrijwilligersorganisatie een eigen project bedenkt en daarmee een bijdrage levert aan de samenleving, kan dat ook heel goed. Voor zo'n initiatief is maatschappelijke inzet een betere term.

Jongeren vinden het belangrijk om andere mensen te helpen, nieuwe mensen te leren kennen en nieuwe vaardigheden te leren

4 - De inzet

verplicht, maar naar eigen keus ingevuld

Een bijdrage leveren aan de maatschappij: dat betekent dat de maatschappelijke stage wel wat moet voorstellen, zowel qua tijd als qua inhoud.

Het Jongerenpanel pleit voor een stage verspreid over een aantal leerjaren en een stevig aantal uren: minstens 75, maximaal 100. Dat komt neer op maximaal 12 hele of 24 halve stagedagen, verspreid over twee of drie leerjaren. Het is de bedoeling dat scholieren in die tijd ten minste twee projecten uitvoeren, zodat ze ook verschillende ervaringen opdoen.

De maatschappelijke stage moet volgens het Jongerenpanel een verplicht onderdeel van het onderwijsprogramma worden. De reden daarvoor is dat het voor alle jongeren van belang is om zo'n ervaring op te doen. Maatschappelijke inzet kan voldoening geven, dankbaarheid oproepen of een andere kijk bieden op een onbekend stukje van de samenleving. Bij vergelijkbare stageprojecten in het buitenland is gebleken dat jongeren die geen zin hadden in een stage, maar daaraan begonnen omdat het verplicht was, achteraf net zo positief waren over de stage-ervaring als scholieren die er zelf voor hadden gekozen.

Scholen mogen eisen stellen aan de inhoud en het niveau van de stage, maar het uitgangspunt is dat jongeren zoveel mogelijk vrijheid krijgen om zelf hun stage vorm te geven. In beginsel, zo vindt het Jongerenpanel, moeten jongeren zelf op zoek naar hun stage. Scholen kunnen daarbij kaders aangeven, passend bij hun visie en cultuur en bij het niveau van de opleiding. Zij kunnen de criteria benoemen waaraan zo'n stage moet voldoen. Overigens: scholieren moeten daarvan goed gemotiveerd kunnen afwijken. Wat betreft het soort activiteiten is van alles mogelijk, zolang het maar geen activiteiten zijn die vooral op winst gericht zijn.

Er is van alles mogelijk, zolang het maar niet puur om de winst gaat.

Handen uit de mouwen

Stagiairs kunnen overal in organisaties of instellingen hun handen uit de mouwen steken: wilgen knotten, collecteren, maaltijden rondbrengen, computerles geven, puzzelen of wandelen met verpleeghuisbewoners. Een scholier kan ook op eigen initiatief een inzamelingsactie voor een goed doel organiseren. Verder is het mogelijk om mee te liften met het vrijwilligerswerk van een bedrijf. De stagiairs gaan bijvoorbeeld mee met medewerkers die taalles geven of een buurthuis of speeltuin opknappen.

Avontuurlijke scholieren kunnen in het buitenland aan de slag met vrijwilligersprojecten. Zo kunnen scholieren in de zomervakantie meedoen met het World Servants-project: bouwprojecten in Derdewereldlanden. Er zijn fondsen en subsidies beschikbaar om dat mogelijk te maken, bijvoorbeeld het subsidieprogramma Youth in Action van de Europese Unie. Een internationale maatschappelijke stage vraagt vaak wel wat aanpassing in de begeleiding en de duur van de stage. Het maximum van 100 uur is al gauw bereikt, waardoor een deel van de stage in de vakantie kan of moet vallen.

Groenstage

Marjon Pree, Staatsbosbeheer: “Ga een band aan met een natuurgebied”

“Een maatschappelijke stage in de groene sector is niet het eerste waar jongeren aan denken, zeker niet in de grote steden. Toch kan het juist voor hen heel leuk zijn om stage te lopen in een natuurgebied. Deze stage is toch ook bedoeld om eens in een ander stukje van de samenleving rond te kijken.

Wij hebben met vijf natuurbeheerorganisaties de handen ineen geslagen om maatschappelijke stages te organiseren. Het gaat om Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, IVN, Geldersch Landschap en Landschapsbeheer Nederland. We hebben samen heel wat groen in beheer, ook in de buurt van grote steden.

Natuurlijk hebben we al veel ervaring met vrijwilligers en stagiaires, maar dit is een nieuwe uitdaging. Want maatschappelijke stages zijn anders. Ze moeten vooral leuk en toch ook zinvol zijn, zodat jongeren er iets van opsteken.

Eén van onze plannen is om samen met scholen projecten op te zetten waarbij een school voor langere tijd een band aangaat met een bepaald natuurgebied. In en rond dat gebied kunnen allerlei vragen spelen, die door de scholieren worden aangepakt. Misschien is er een advies voor de inrichting nodig of moet er een nieuwe recreatieve route worden uitgezet. Het kan ook zijn dat er praktische beheerklussen moeten worden uitgevoerd, maar dan altijd samen met de vraag hoe je een natuurgebied aantrekkelijk maakt, ook voor jongeren die zelf niet op het idee zouden komen om de natuur in te trekken. Wij willen graag van die jongeren horen wat de natuur voor hen interessant zou kunnen maken. Want natuur is belangrijk voor iedereen.”

Marijn Gerrits, Doorenweerd College, Doorwerth: “Schoffelen en kletsen in de moestuin van een kasteel”

“Bij ons op school moeten de scholieren in het derde jaar twee stages lopen. Ik heb dat samen met mijn klasgenoot Luuk Koopmans gedaan. De eerste stage was bij een buurtcentrum voor ouderen. Daar hebben we maaltijden bereid en geserveerd. Dat was leuk, maar de tweede stage was nog leuker. We kwamen terecht bij kasteel Doorwerth. Het kasteel heeft een grote moestuin waar kruiden en groenten worden verbouwd en er staan ook heel wat fruitbomen. We hebben peren en appels geplukt en heel veel geschoffeld. Dat hebben we twee dagen gedaan. De begeleiders waren erg aardig. Ze lieten ons zien hoe we het moesten doen. Dat was verder niet moeilijk. We konden schoffelen en kletsen én het was mooi weer. Helemaal leuk. We hebben twee keer een rondleiding gekregen door het kasteel. Ook langs plaatsen waar gewone bezoekers niet mogen komen. Dat was natuurlijk geweldig. Ik ben niet iemand die thuis altijd in de tuin werkt, maar ik vond dit een heel leuke ervaring. En het was geen enkel probleem om dit onbetaald te doen. Luuk en ik hebben het naar onze zin gehad.”

begeleiding en waardering maken het verschil

Binnenkort hebben elk jaar 195.000 scholieren een stageplaats nodig. Dat vereist een goede organisatie en creatieve samenwerking tussen scholen en stageaanbiedende organisaties. Het Jongerenpanel waarschuwt dat er niet een hele bureaucratie moet worden opgetuigd, want daar wordt niemand enthousiast van en het zorgt alleen maar voor rompslomp. Scholen moeten vooral zelf in overleg met andere betrokken partijen bepalen hoe ze de stages regelen en met wie ze samenwerken. Het is wel belangrijk dat elke school een vast aanspreekpunt voor de stages heeft.

Het succes van een stage hangt sterk af van de begeleiding. Het Jongerenpanel vindt dat die begeleiding goed geregeld moet worden. De school biedt begeleiding bij de voorbereiding en de terugblik op de stage, de stageaanbieder zorgt voor de begeleiding op de stageplek. Bij een 'doe-het-zelf-stage' die de scholier zelf bedenkt zonder stageaanbieder, levert de school ook de begeleiding tijdens de stage. En als zich problemen voordoen, blijft de school natuurlijk het aanspreekpunt. Het is goed als scholen in de ontwikkelingsfase ook medezeggenschapsraden, ouder- en scholierengeledingen bij de stage betrekken. Verder kunnen ze individuele ouders stimuleren tot betrokkenheid zodat die als coach of begeleider bij de maatschappelijke stage kunnen worden ingezet.

Scholieren die meer zorg en hulp nodig hebben bij het vinden van een maatschappelijke stage, moeten extra begeleiding krijgen. Het Jongerenpanel vindt dat ook voor deze groep scholieren een maatschappelijke stage mogelijk hoort te zijn. De overheid moet

scholen en organisaties voldoende middelen geven, zodat zij in staat zijn om elke scholier goede begeleiding te bieden. Als dat voor de kwaliteit van de begeleiding van zorgleerlingen nodig is, moeten daarvoor extra formatieplaatsen komen.

Een beloning in geld is bij een stage niet gepast, maar de school en de stageaanbieder moeten wel duidelijk waardering tonen voor de inzet. Dat blijkt voor scholieren heel belangrijk. De organisatie kan bijvoorbeeld na afloop van de stage een certificaat uitreiken, waarin staat wanneer en voor hoeveel uur stage is gelopen. Als de stage binnen schooltijd valt, moeten scholieren daarvoor studiepunten krijgen.

Om een goede organisatie van de stage op poten te zetten moet de overheid scholen en stageaanbieders financiële middelen verstrekken.

Scholieren die meer zorg en hulp nodig hebben bij het vinden van een maatschappelijke stage, moeten extra begeleiding krijgen

Binnen onderwijstijd, maar eventueel buiten schooltijd

Het Jongerenpanel wil dat de maatschappelijke stage binnen de onderwijstijd valt. Voor docenten moet de begeleidingstijd tot hun contacturen worden gerekend. Het beste is om de stage bij verschillende vakken onder te brengen, zodat de 75 tot 100 uur voor de stage niet ten koste gaan van één bepaald vak. Het kan gebeuren dat een scholier vooral buiten schooltijd (de periode van 8.00 tot 18.00 uur) stage loopt, omdat veel vrijwilligerswerk nu eenmaal in de avonden en weekenden wordt gedaan. Die tijd moet gecompenseerd worden, bijvoorbeeld door een vrijstelling van een verplichte schoolopdracht. Als een school echter per se wil dat de stage buiten de onderwijstijd valt, dan moet dat worden toegestaan. Uiteindelijk zijn ouders, docenten en scholieren vrij in hun keuze voor een bepaalde school.

Sportstage

Bep Timmer, Nederlandse Sport Alliantie (NSA):
“Geen geld, maar wel een mooie leerervaring”

“De sport draait op vrijwilligers. Met ruim 1 miljoen vrijwilligers is het de grootste vrijwilligerssector! Als jongeren kennis willen maken met vrijwilligerswerk, kunnen ze dus heel goed bij een van onze 28.000 sportverenigingen terecht. Er zijn tientallen mogelijkheden voor stages: training en coaching van jongere sporters, het organiseren van een toernooi, scheidsrechter zijn, het schilderen van een clubhuis of het beheren van materiaal. Als een lokale sportvereniging stages wil aanbieden, kunnen wij als Nederlandse Sport Alliantie helpen om dat vorm te geven.

Zo'n stage levert de scholier geen geld op. Dat vinden jongeren vaak lastig. Maar we hebben gemerkt dat vrijwilligerswerk hun toch een mooie leerervaring en voldoening geeft. Het blijkt heel leuk om zomaar iets voor een ander of samen met anderen te doen, zonder dat er direct een beloning tegenover staat. Een deel van de stagiairs blijft ook hangen als vrijwilliger en dat is voor ons een belangrijk bijeffect, want we zullen altijd veel vrijwilligers nodig hebben in de sport.

Het belangrijkste is dat een maatschappelijke stage leuk is, jongeren verantwoordelijkheid geeft en zinvol is. Een stage moet aansluiten bij wat iemand wil en kan doen. Bij een stage in de sport moeten jongeren zich wel realiseren dat de activiteiten meestal 's avonds en in het weekend plaatsvinden, want sporten doen mensen nu eenmaal in hun vrije tijd.”

“Op onze school stelde een stage nog niet zo veel voor. Het duurde maar één middag. We konden kiezen uit een stage bij de politie, bij een gehandicaptenhuis, bij de tennisclub of een voetbalvereniging. Ik heb voor een stage gekozen bij Voetbalvereniging Zeewolde, want ik vind voetbal leuk.

We gingen er met z'n vieren naar toe. Er waren twee F-teams. Twee van ons coachten het ene team, de andere twee het andere team. We hebben de jongens geleerd hoe ze zich moeten opstellen en hoe ze hun positie kunnen verdedigen. Aan het eind van de middag hebben de teams twee wedstrijdjes tegen elkaar gespeeld. Ons team heeft beide keren gewonnen. Ik zou wel trainer willen worden bij de voetbalvereniging in Zeewolde, maar dat zou echt een gelukje zijn, want er zijn daar genoeg mensen die training willen geven.

Ik zou het leuk vinden als we langer stage hadden kunnen lopen, want je leert er wel van. Je moet die jongens wat leren en tegelijk ook orde zien te houden. Ik vind het geen probleem dat we voor die stage geen geld kregen. Als ik moest kiezen tussen vakken vullen in de supermarkt of een voetbaltraining geven, dan zou ik voor de training kiezen. Ik wil later officier worden bij de Landmacht. Dan is het wel goed om ervaring te hebben met leiding geven.”

Rick Douma, RSG Slingerbos Harderwijk:
“Het had wel langer mogen duren”

Stage via bedrijf

Mario Schiks, projectleider Fortis Foundation Nederland:
“Een kerstboom versieren bij eenzame ouderen”

“Een bedrijf staat midden in de samenleving en moet daarom ook wat voor die samenleving doen. Zo zien wij dat bij Fortis. Fortis stimuleert zijn medewerkers om vrijwilligerswerk te doen. De Fortis Foundation is speciaal opgericht om maatschappelijke projecten te organiseren. We zijn nu bijvoorbeeld bezig om een programma voor maatschappelijke stages op te zetten voor jongeren uit het vmbo.

Wij willen jongeren een volledig stageprogramma aanbieden, waarbij ze verschillende ervaringen opdoen. Ze worden daarbij door Fortis-medewerkers begeleid. Een voorbeeld is het Engelproject. In december gaan we in samenwerking met het Nationaal Fonds Ouderenhulp bij eenzame ouderen langs om een kerstboom te brengen en die te versieren. Een andere dag gaan we bijvoorbeeld naar een bejaardentehuis om ouderen te helpen met internetten en met internetbankieren. De Fortis-medewerkers helpen de scholieren bij de voorbereiding en de inhoud van de stage, maar de jongeren onderhouden zelf het contact met de ouderen. We organiseren trouwens niet alleen activiteiten voor bejaarden, maar ook voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten en we hebben ook projecten voor natuur en milieu.

Het mooie is dat iedereen er winst bij heeft: de scholieren, de stageaanbieders en wijzelf als bedrijf. Onze medewerkers vinden het heel leuk om vrijwilligerswerk te doen. Ze zijn er trots op dat Fortis zich daarvoor inzet. Bovendien doen ze ervaring op met coaching. De begeleiding van zo'n vrijwilligersproject is minstens zo effectief als een dure cursus.”

18

“Onze school was een van de eerste tien pilotscholen die met maatschappelijke stages begonnen. De scholieren zijn er heel enthousiast over. Het is de bedoeling dat ze in ieder geval één maatschappelijke stage doen, maar heel veel scholieren doen er elk jaar één, omdat ze het zo leuk vinden. De een helpt eten uitdelen in een bejaardentehuis, de ander helpt mee met de Kinderboekenweek op een school voor zeer moeilijk lerende kinderen. Op school zijn ze scholier, maar als ze stage lopen moeten ze op tijd zijn en zich aan afspraken houden. Dat is goud waard. Veel kinderen doen trouwens al maatschappelijke activiteiten zonder dat ze zich ervan bewust zijn. Ze geven bijvoorbeeld voetbaltraining aan de F-jes.

Wij gaan de komende jaren meer samenwerken met de Fortis Foundation. Fortis is een bedrijf dat erg bezig is met maatschappelijke betrokkenheid. De medewerkers van Fortis voeren vrijwilligersprojecten uit waar onze scholieren aan mee kunnen doen. Zo gaan ze in december kerstbomen versieren bij eenzame ouderen, maar ze kunnen bijvoorbeeld ook meehelpen bij computer- of taallessen. Het is belangrijk dat scholieren zien dat ook bedrijven een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben en daar wat mee doen. Bovendien leren jongeren andere dingen van mensen uit het bedrijfsleven dan op school. Bijvoorbeeld planmatiger werken. Een goede match tussen maatschappelijke organisaties, bedrijven en scholen is voor iedereen winst.”

Maaïke Swets, adjunct-directeur Meridiaan College 't Hooghe Landt, Amersfoort:
“Scholieren leren van bedrijfsleven”

19

Samenstelling van het Jongerenpanel Maatschappelijke Stages

leden plaatsvervangende leden

Onafhankelijke leden*

Hans Kamps (voorzitter)
 Tamim Chébtí (vice-voorzitter)
 Rogier Elshout
 Sywert van Lienden
 Lindy Santegoets

Ilze Smit

Ondernemersleden

Wolter Smit (Jong Management VNO-NCW)
 Herwin Kloosterman (Jong Management VNO-NCW)
 Bob van der Kamp (Jong MKB-Nederland)
 Dirk Bruins (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt)

Joris Baecke

Werknemersleden

Judith Ploegman (FNV Jong)
 Mathijs Rutten (FNV Jong)
 Klaas Pieter Derks (CNV Jongeren)
 Linda de Voogd (CNV Jongeren)

Renée de Vries
 Rutger Groot Wassink
 Herman van Harten
 Erie Nieboer

Adviserend lid

Lucas Meijs (hoogleraar Vrijwilligerswerk, civil society en ondernemingen, Erasmusuniversiteit Rotterdam)

Waarnemend lid

Petra Mom (Nationale Jeugdgraad)

Ministerieel vertegenwoordigers

Bastiaan van den Berg (J&G)
 Karen Hauber (OCW)
 Wim Stegehuis (LNV)
 Nathalie Vesseur (VWS)

Roel Boogaard

Secretariaat

Brigid Claassen
 Hanne Groenendijk
 Mariek de Valk

* Hans Kamps is plaatsvervangend kroonlid van de SER; Tamim Chébtí is bestuurslid van TANS, een netwerkorganisatie van talentvolle Marokkaanse jongeren; Rogier Elshout is jongerenvertegenwoordiger Europese zaken bij de Nationale Jeugdgraad; Sywert van Lienden is voorzitter van het Landelijk Aktie Komitee Scholieren, Lindy Santegoets is bestuurslid van de Nationale Denktank. De onafhankelijke leden zaten op persoonlijke titel in het panel: niet als vertegenwoordiger van hun groepering.

Samenvatting

Het Jongerenpanel verstaat onder een maatschappelijke stage: een stage waarin scholieren een onbetaalde bijdrage aan de samenleving leveren. Tijdens de stage doen de scholieren werkzaamheden bij een vrijwilligersorganisatie, instelling of onderneming: activiteiten die niet op winst zijn gericht. Het gaat er niet om dat je tijdens de stage kennismaakt met verschillende beroepen of oefent met bepaalde beroepsvaardigheden. Daarvoor zijn de snuffelstage en de beroepsgerichte stage bedoeld. Het accent ligt op het ervaren wat het is om je in te zetten voor de maatschappij waarin je leeft zonder dat daar onmiddellijk een (financiële) vergoeding tegenover staat.

Het Jongerenpanel ziet de maatschappelijke stage als een kans voor jongeren. Omdat het belangrijk is dat alle jongeren die ervaring opdoen, moet de maatschappelijke stage verplicht worden gesteld voor alle scholieren in het voortgezet onderwijs. De stage moet binnen de onderwijstijd vallen. De stage moet bovendien echt iets voorstellen; zowel qua tijd als qua inhoud. Daarom denkt het Jongerenpanel aan een stage van minimaal 75 en maximaal 100 uur. Scholen bepalen zelf de criteria waaraan een stage moet voldoen, maar scholieren krijgen verder zoveel mogelijk vrijheid om hun stage zelf in te vullen. Het moet voor hen altijd mogelijk om met goede argumenten van de criteria van de school af te wijken.

Het Jongerenpanel vindt dat de stageaanbieder verantwoordelijk is voor de begeleiding tijdens de stage; de school zorgt voor de voorbereiding en de nabespreking. Het panel waarschuwt verder voor een nieuwe dure bureaucratie en zware samenwerkingsverbanden. De overheid moet financiële middelen ter beschikking stellen voor het goed organiseren van de stage.

Websites

Over maatschappelijke stages:
www.maatschappelijkestages.nl

Over vrijwilligerswerk:
www.vrijwilligerswerk.nl
www.freeforce.nl

Over internationale stages:
www.xplore.nl
www.youthinaction.nl
www.nabuur.com
www.worldservants.org

Van organisaties:
 Scouting Nederland: www.speelruimte.scouting.nl
 Nationale Jeugdgraad in samenwerking met TMF:
www.ikbengeweldig.nl

Sociale stage

Jannie Schalen, docente christelijke scholengemeenschap Dingstede, Meppel:
“Kennismaken met de grote stad”

“Een van de belangrijkste doelen van de maatschappelijke stage is dat scholieren in contact komen met groepen mensen die ze zelf niet zomaar zouden ontmoeten. Wij kiezen daarbij speciaal voor kwetsbare groepen, omdat we het als christelijke school belangrijk vinden om iets voor zwakkere medemensen te betekenen.

We hebben een lijst van activiteiten waaruit de scholieren van klas drie mogen kiezen: computerles geven aan vijftigplussers, voedselpakketten inpakken bij de voedselbank, gebruikt gereedschap herstellen voor Derdewereldlanden, een handje helpen in een bejaardentehuis of bij een ooievaarsstation, een gezellige middag organiseren voor mensen met een verstandelijke beperking en klussen bij een buurtvereniging.

Eén project is verder van huis: een maaltijd verzorgen en serveren in Filah, een eetcafé voor dak- en thuislozen in de Westerparkbuurt in Amsterdam. Met dat project zijn we via de kerk in contact gekomen.

De scholieren maken op zo'n dag kennis met de grotestadsproblematiek, die we hier in Meppel niet zo kennen. Dat maakt ontzettend veel indruk op ze. Ze ontmoeten mensen aan de rafelrand van de maatschappij en ontdekken ineens dat zwervers toch ook aardige mensen zijn. “Het had mijn vader kunnen zijn”, zei één van de scholieren achteraf. Om praktische redenen kunnen aan dit project maar acht scholieren per keer meedoen. Maar er zijn veel meer scholieren die dit wel eens mee zouden willen maken.”

22

“Met een groepje van acht scholieren gingen we met de trein naar Amsterdam. Daar hebben we eerst twee boodschappenkarren vol eten gekocht. Daarna hebben we een maaltijd gekookt voor zo'n zestig dak- en thuislozen. Sla, aardappels, gehaktballen, rode kool en vla met vruchten als dessert. Daar betalen ze drie euro voor.

Op zo'n dag zie je een heel ander stuk van Nederland. Amsterdam is wel wat anders dan Meppel. Ik schrok er niet echt van, maar er ging wel een soort rilling door me heen. Je ziet mensen in oude kleren, een beetje viezig vaak, maar als je met ze praat blijken ze heel aardig en erg gastvrij. Sommigen van hen kiezen misschien uit zichzelf voor een leven als zwerver, maar anderen kunnen er niets aan doen dat het zo is gelopen in hun leven. We hebben een van hen geïnterviewd voor het verslag dat we over deze dag gemaakt hebben. Daardoor ga je anders naar deze mensen kijken. Zo'n dag is ontzettend leerzaam. Je merkt hoe het is om iets goeds te doen voor mensen die het niet zo geweldig hebben. Daarom is zo'n maatschappelijke stage best belangrijk.”

Maurice Locht, christelijke scholengemeenschap Dingstede, Meppel:
“Je gaat anders naar die mensen kijken”

23

colofon

Deze brochure is verschenen naar aanleiding van het rapport *Maatschappelijke Stages: een schat aan ervaringen* van het SER-Jongerenpanel Maatschappelijke Stages dat op 16 november 2007 is gepubliceerd. Dit rapport is in boekvorm te bestellen bij de afdeling Verkoop van de SER: 070 - 3 499 505. Ook is het te downloaden via www.ser.nl.

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Afdeling Voorlichting
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Telefoon 070 - 3 499 499

Fax: 070 - 3 832 535

e-mail: ser.info@ser.nl

internet: www.ser.nl

ISBN 90-6587-959-5

© 2007, Sociaal-Economische Raad

Alle rechten voorbehouden

Tekst

Corien Lambregtse

Foto's

Dirk Hol

Ontwerp

Marvin Dolladi, Albani Ontwerpers bv, Den Haag

Opmaak en drukwerk

Riccardo van der Does

Huisdrukkerij SER

De Sociaal-Economische Raad (SER) vindt het belangrijk dat jongeren meepraten over de vragen waar de samenleving voor staat. De SER is een adviesorgaan waarin vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties en vakcentrales en onafhankelijke deskundigen (kroonleden) samen nadenken over thema's als bijvoorbeeld jeugdwerkloosheid, arbeidsongeschiktheid en participatie. De regering vraagt de SER geregeld om advies over hoe bepaalde problemen het best kunnen worden opgelost.

Eén van de onderwerpen die op dit moment hevig in de aandacht staan, is de Maatschappelijke

SER

Afdeling Voorlichting
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
ISBN 90-6587-959-5

